

Aen mbanj ranzdaiq, seiqhenz humx bya. Goengqbya laeng mbanj, lumj bouxvunzhung ceng hai mbwn deih, hix laengz dwk gij nitliengz daj baihbaek daeuj. Song aen bya bak mbanj aen swix aen gvaz doxdoiq daengj youq, lumj saenj heujma daihdeih nei, rig ok raehfingfing.

Vunz ndaw mbanj, cungj saenq gwnz bya miz bouксаenz. Daegbied dwg fouq ngozbya bak mbanj neix, dingqgangj bouxvunz simndei, mboujlwnh baenzlawz loeng loh, doeklaeng cungj ra ndaej raen loh ma ranz, hoeng boux guhyak haenx, mboujlwnh buet daengz gizlawz ndoj, doeklaeng cungj deng fadceih, doek roengz dat dai bae. Ndigah daxdaiq coengzlaiz mbouj hawj gou yungh fwngz vix haeuj giz bouксаenz bae, mizseiz gangj daengz, hix cij vaiqywt gingz hangz ngeng coh aen fuengyiengq de, lwnhnaeuz ngoenzde de bae gyawz.

Gou daj iq youq ranzdaiq majhung. Caeuq goengda rox doeg saw yawj bauqceij, lij loq rox di fouzfap doxbeij, gou engq maij daxdaiq de mbouj rox saek cih saw. Daxdaiq rox nyib gaiq haizbaengzcah、daemj rok、nyib va, lij rox aeu goromj mbaet dauqma haenx nyumx buh, nyumx liux le youh rox yungh song fajfwngz lamzldlwd haenx, cang guh boux yahvaiz caeg vaiz, gangj goj hawj gou. Ndigah, gou mwh nienzoiq cungj mbouj rox, vihmaz daxdaiq ak baenzneix lai, gij hongsaeh aeu bin bya hwnj ndoi guh haenx, cungj dwg daxdaiq boux vunz ndeu guh, hoeng goengda cix cungj dwg youq ndaw suen byaek roxnaeuz ndaw doenghnaz liz ranz mbouj gyae haenx luenh cienqlutlut, mboujnex hixnaengz mbwqmbatmbat youq ranz, yungh aencung hung cang rim ceuj laeujhaeux ndeu, gyaq youq aen giengz gwnz giuzsaeuq raeuj dwk, liuxle dawz faenh bauqceij henj ndeu, yungh aen fangdaging deng muz va haenx baenz cih baenz coenz bae cim, seiz mbouj seiz ndoet gaemz laeuj ndeu, daj gyangngoenz daengz seizmumj.

Ngoenznaengz haetromh, daxdaiq cang ndei haeuxcuk, dawz guh doxgaiq hongdawz, rap song aen loz bae daengz gwnz bya guh hongsaeh liuxle, gou couh loh din, buet daengz ranzdajcawj nyauj gaem duhhenj roxnaeuz haeuxdaeq goengda youq ndaw rek cauq gvaq haenx, naengh youq diuz rinheu bakdou gwn cijcij caepcaep.

Seizhaenx, bya youq gizgyae, gij gyawj de dwg baenz benq valeiz hai rimfwtfwt. Gou bi din, gwn saejdaeuz, yawj gij fwj hoenz hausasa haenx daj ndaw valeiz buengq okdaeuj, bin hwnj dingjbya,

外婆家的村子，四面环山。村后的山，巨人般撑开了天地，也挡住北来的寒凉。村口的两座山一左一右地对峙着，像大地的犬牙，张扬着锐利的锋芒。

村子里的人，都相信山上有神明。特别是村口的这对山峰，据说善良的人，无论怎么迷路，最后都能找到归家的方向，但作恶的人，无论跑到哪里躲避，最后都会受到惩罚，摔下山崖而亡。所以外婆从来不让我用手指向那些神明所在之处，偶尔提到，也只是极快地用下巴虚晃个方向，示意我她当天的去向。

我打小在外婆家长大。比起会读书看报，还略通些岐黄之术的外公，我更喜欢目不识丁的外婆。外婆会纳千层底、织布、绣花，还会用采回来的蓝靛草染衣服，染完了又会用两只蓝汪汪的手，假扮偷牛的牙变婆，给我讲故事。所以，年幼的我总是弄不明白，为什么外婆这么厉害，那些需要爬坡翻山的农活，都是外婆一个人在操持，而外公总是在离家不远的菜地或是农田里瞎转悠，又或是干脆闲在家里，用极大的口盅倒满一杯土米酒，架在火塘上的铁圈里温着，然后拿着一份发黄的报纸，用一个磨花了的放大镜逐字逐句地看，时不时嘬一口酒，从天光到日暮。

每天清早，外婆装上米粥，拿起农具，挑上两个竹箩筐到山上务农后，我便光着脚丫，跑到厨房抓一把外公在铁锅里炒过的黄豆或是玉米籽，坐在门槛的大青石板上嘎嘣嘎嘣地吃着。

那时，山在远处，近的是那成片开满的梨花。我晃着脚，吃着零嘴，看那些白乎乎的云烟从梨花里荡出来，爬上山顶，又或是从山尖尖上一点点下浸，花蕊沉睡。然后，外婆便回来了。

待到外婆回家，就是我一天最开心的时候，因为她总会变魔术般，从挑回来的竹筐里摸出各种吃的。有时是几个光溜溜的鸟蛋，有时是几串红艳艳的地莓，还有时是一大碗肥津津的粉蒸肉。那是外婆挑着红蛋、糍粑，翻过好几个山坳去吃喜宴后给我打包回来的人间美味。

除了参加喜宴，外婆也常翻山越岭去给人送东西或是送钱。

在农村，最不缺的就是那些红薯藤一样的穷亲戚。都是揭不开锅的家庭，却总有人好像比你更穷，山水迢迢地来，带着一身的泥点和水汽，拘谨地坐在长凳上，捱得凳底细屑纷纷。

每当这种时候，外婆总会先招待来人吃饭，然后悄悄地回到房里，将手伸进衣襟，解开扣在上面的小布袋，从里面翻出零星的几张纸币，几分一毛地仔细数着。那是她每逢圩日挑着两担山一样高的韭菜，赶好几个小时山路到县城里换回来的收入。

点清了数目，外婆便会找来一张纸，小心地把钱全都包好，然后在假装问起对方家人时候，塞过去，说是好久没见，让他们给老人孩子买点东西。互相推搡了一番后，对方往往会红着脸收下，然后仿佛被烫着了似的，连凳子都坐不稳，连夜又奔出了门。

这样的情况在我家时有发生。有时候外婆当时没钱，但等过几天，她凑到了些，便会专程跑一趟，哪怕山路再远，也要给人送过去。而且去之前往往还会翻箱倒柜地找出一些还像点样的东西，比如我爸妈给她，她却没舍得穿的那些衣物、鞋袜，以及刚打的新米、玉米面等，一起装在担子里挑给人家。

我也问过外婆，都给别人了，我们自己吃什么呀？外婆就笑眯眯地搂着我，摸着我的脸说：“吃的山上都有。我们饿不着。”

那时候，我总盼望着快快长大，这样我就能和外婆一起上山，去看看那宝山上究竟住着一位什么样的神仙，她有没有我的外婆这么厉害，能把山里生长的冷硬食材变成喷香的美味。

youh roxnaeuz dwg daj gwnz byaihya saekdi saekdi iemq roengz, simva caem ninz. Yienghneix le, daxdaiq couh dauqma lo.

Caj daxdaiq ma daengz ranz, couhdwg gou ngoenz seiz ceiq angq haenx, aenvih de cungj lumj rox dwkfouz nei, daj gij loz rap dauq haenx lumh ok gak cungj gaiqgwn. Mizseiz dwg geij aen gyaeqroeg lwenqlublub, mizseiz dwg geij roix makdumh hoengzoo, lij mizseiz dwg vanj hung nohcaj bizbwdbwd. Gij neix dwg doxgaiq feih daxdaiq rap gyaeqhoengz、ceiz, bin gvaq haujlai aen gemh bae gwnlaeuj liux le aeufaenh dauq hawj gou.

Cawz le bae gwnlaeuj, daxdaiq hix ciengz bin bya bin ndoi bae soengq doxgaiq roxnaeuz soengq cienz hawj vunz.

Youq lajmbanj, ceiq mbouj noix couhdwg doenghgij caencik ndoq lumj rag lwgmaenz nei. Cungj dwg gij ranzvunz mbouj miz haeux roengz rek haenx, hoeng cungj miz vunz lumjnaeuz beij mwngz lij gungzhoj, gyae’gyanggyang daeuj, daengx ndang uq boengz caeuq heiqlraemx, siujsim sisi naengh youq gwnz daengqraez, baet laj daengq mumh doekfoenfoen.

Baez dwg mwhneix, daxdaiq cungj yaek dakdaih bouxde gwn haeux gonq, liuxle laeglemx dauq haeuj ndaw rug, fwngz oet haeuj aekbuh, gej aen daehbaengz daep youq gwnz haenx, daj ndawde fan ok geij mbaw ngaenzlingz, baenz faen baenz gak sijsaeq geq aeu. De dwg gij souhaeuj daxdaiq baez bungz ngoenzhaw rap dwk song rap byaekgep sang lumj goengqbya nei, ganj haujlai aen cungdaeuz roenbya daengz yienhsingz vuenh dauq.

Diemj cingcuq soqmoeg, daxdaiq couh ra mbaw ceij ndeu daeuj, siujsim cumh ndei gij cienz, yienzhaeuh youq mwh gyajcang cam boux vunzranz baihde, oet gvaqbae, naeuz dwg nanz mbouj raen, hawj gyoengqde cawx di doxgaiq hawj bouxgeq. Doxsaeg mbat ndeu le, baihde ciengzseiz najhoengz sou aeu, yienzhaeuh lumj deng log nei, lienz daengq cungj naengh mbouj onj, youh lienz hwnz buet ok dou bae lo.

Yiengh cingzgvang neix youq ranz gou seiz mbouj seiz miz. Mizseiz daxdaiq dangseiz mbouj miz cienz, hoeng caj geij ngoenz, de rom di ndeu, couh cienmonz buet baez ndeu, couhcinj roenbya caiq gyae, hix aeu soengq gvaqbae hawj vunz. Caemhcai q bae gaxgonq, ciengzseiz lij rox fan loengx fan gvih ra di doxgaiq lij lumj di yiengh dem, beijlumj gij buhvaq、haiz、mad daxboh daxmeh gou hawj de, de cix mbouj sij ndaej de, caeuq gij haeuxmoq、mba haeuxyangz ngamq daj haenx daengj, doengz cang roengz ndaw rap rap bae hawj vunz.

Gou caemh cam daxdaiq gvaq, cungj hawj bouxwnq lo, raeuz swheij gwn gijmaz ne? Daxdaiq couh riunyumnyum umj gou, rub aen naj gou naeuz: “Gijgwn gwnz bya cungj miz. Raeuz mbouj lau iek.”

Seizhaenx, gou cungj muengh majhung vaiq di, yienghneix gou couh ndaej caeuq daxdaiq doengz hwnj bya, bae yawjyawj bouxsien youq gwnzbya dijbauj haenx dauqdae q dwg bouxsien lawz, de dwg mbouj dwg caeuq daxdaiq gou baenzneix leixhaih, ndaej dawz gij doxgaiq nit geng baenz gwn ndaw bya okdaeuj bienqbaenz gij feih ndei homngeu haenx.